

BİST Tarafından Verilen Bedelsiz Hisselerin Muhasebe Kaydı Hakkında

BFS - 2013/08
İstanbul, 16.08.2013

Borsa İstanbul A.Ş. (BİST) Aralık ayında kabul edilen 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 138. maddesi ile özel hukuk tüzel kişiliği olarak kurulmuştur. Söz konusu maddenin 6. fıkrasının (a) bendi hükmü gereği olarak BİST Yönetim Kurulu tarafından Borsa üyelerine bedelsiz hisse dağıtımı yapılmıştır.

Tüzel kişi olan Borsa üyelerinin bu dağıtım nedeniyle elde ettikleri bedelsiz hisseler için yapmaları gereken muhasebe kaydı hakkındaki görüşümüz sirkülerimizin konusunu oluşturmaktadır.

BEDELSİZ HİSSE SENETLERİNİN MUHASEBE KAYDI HAKKINDAKİ GENEL DEĞERLENDİRME:

Bir tüzel kişinin başka bir tüzel kişiden bedelsiz hisse senedi elde edebilmesi için normal şartlarda başka bir tüzel kişiye ortaklığının bulunması gerekmektedir. Bunun için de tüzel kişiliğin kuruluşu sırasında veya sonradan bir bedel ödeyerek hisse sahibi olunması zorunluluğu vardır. Böylece serbest irade ile ortak olunan şirketin daha sonra iç kaynaklardan yaptığı sermaye artışları nedeniyle bedelsiz hisse sahibi olunmaktadır.

Bu şekilde elde edilecek hisselerin muhasebe kaydını oluştururken, sermaye artışının kaynağı sorgulanmakta ve dönem karından veya geçmiş yıl karlarından yapılan sermaye artışlarında bedelsiz hisseler nominal tutarları (alış bedeli) üzerinden bilançoda aktife kaydedilerek iştirak tutarının maliyetine eklenmekte, karşılığında ise gelir yazılarak netice hesaplarına intikal ettirilmektedir.

Diğer kaynaklardan (sermaye yedeklerinden) yapılan artırımlardan elde edilen hisseler ise iştirak kazancı olmamaları nedeniyle iştirak hisselerinin maliyetini etkilemediğinden, diğer bir ifade ile gelir unsuru olmadıklarından, genel olarak bilanço aktifine kaydedilmeden nazım hesaplarda takip edilmektedir. Eğer bu hisselerin nazım hesaplar yerine bilanço aktifinde nominal tutar üzerinden takibi tercih edilirse, alacak kaydının da pasifte öz kaynaklar içerisinde mevcut veya açılacak uygun bir hesap içerisinde takibi gerekir.

BİST TARAFINDAN VERİLEN BEDELSİZ HİSSELERİN MUHASEBE KAYDI:

BİST tarafından Borsa üyelerine verilen bedelsiz hisselerin, aşağıda açıklanan sebeplerden dolayı, nominal tutar üzerinden aktifleştirilmesi, alacak kaydının ise pasifte öz kaynaklar içerisinde uygun bir hesaba yapılmak suretiyle muhasebe kaydının oluşturulması gerektiği görüşündeyiz.

Bedelsiz hisselerin muhasebe kayıtları hakkında yukarıda yaptığımız genel açıklamalara dikkat edilirse; bedelsiz hisse elde edilmesi için önce tüzel kişinin ortak olmak iradesinin

bulunması, bunun sonucu bir bedel ödemesi gerekmektedir. Daha sonra ortak olunan şirketçe iç kaynaklardan yapılacak sermaye artışının kaynağına göre muhasebe kaydı oluşturulmaktadır.

BİST tarafından verilen bedelsiz hisselerin belirtilen olağanın dışında oluşan özellikli durumunu değerlendirdiğimizde ise;

- Bu hisseler için Borsa üyelerinin iradesi ile BİST'e ortak olunmadığı, kanuni bir zorunluluk sonucu hisse sahibi olunduğu,
- Bu nedenle hisseler için hiçbir bedelin ödenmediği,
- Daha önceden yapılmış bedelli bir iştirakin bulunmaması nedeniyle bedelsiz hissenin nominal tutarının gelir yazılmasının doğru ve gerçekçi olmayacağı,
- Söz konusu hisselerin emsal değerinin (piyasa fiyatı) bulunmadığı,
- Hisselerin bilanço dışında da bırakılamayacağı, bilanço aktifine nominal tutar üzerinden kaydının gerekli olduğu,
- Çünkü özel bir durum sonucu elde edilen hisseler ileri de kar payı ödenmesi ve satışları halinde ise oluşması muhtemel piyasa değerine bağlı olarak bir kazanç elde edilmesinin mümkün olması nedenleriyle bilanço değeri taşıyan bir kıymet olduğu,
- Bu hisselerin gelir kaydedilmesi halinde; kayıt tarihi itibariyle gerçekte böyle bir gelirin mevcut olmaması nedeniyle, yıl sonunda bilanço karında bedelsiz tutarı kadar fiktif bir tutarın oluşması sonucu, olmayan kar için kurumlar vergisi ödeneceği, olmayan kar için kanuni yedek akçe hesaplanacağı, olmayan kardan kar dağıtımı yapılacağı veya yedeklere pay ayrılacağı, zarar halinde ise zararın bu tutar kadar düşük çıkacağı,

hususları ortaya çıkmaktadır.

Bunların yanında, bilanço düzenlenmesi hakkındaki standartların yorumuna göre de; Kanun gereği sermaye payı olarak aracı kurumlara verilen bedelsiz hisselerin, BİST açısından öz kaynağa dayalı finansal araç olması, hisseleri alanlar açısından ise gelir unsuru oluşturmaması nedeniyle, aracı kurumlar tarafından öz kaynaklar altında uygun bir hesaba kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Belirtilen nedenlerle, muhasebe kaydının yukarıda açıkladığımız şekilde yapılmasının gerçekçi ve doğru olacağı hususu ortaya çıkmaktadır. Bu uygulamanın vergi mevzuatımıza da aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

Belirttiğimiz muhasebe kaydı bilanço içerisinde yapılan bir çeşit nazım kayıt mahiyetindedir.

Bu nedenle, ileriki dönemlerde bu hisselerden yapılacak satışlardan elde edilecek tutarların tamamının olduğu gibi gelir yazılmak suretiyle vergilendirilmesi gerekmektedir. Satışa konu

hissenin nominal tutarının ise bilanço aktif ve pasifinden ters kayıtla çıkartılması gerekmektedir.

Muhasebe kayıtlarının Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde oluşturulacak kayıtlardan sonra yapılması uygun olacaktır.

Arkan & Ergin